



Studim i Fizibilitetit: Përcaktimi i Shqiptarëve të Kosovës si Shqiptarë nga Shqipëria

1. Përmbledhje Ekzekutive

1.1. Qëllimi i Studimit

Qëllimi kryesor i këtij studimi është të shqyrtojë dhe vlerësojë mundësinë e miratimit të një ligji nga Republika e Shqipërisë, i cili do të njohë shqiptarët e Kosovës si shtetas shqiptarë, duke u dhënë atyre të drejtën për të aplikuar për pasaporta shqiptare. Ky ligj do të përbënte një hap të rëndësishëm drejt unifikimit të kombit shqiptar, duke kapërcyer ndarjet aktuale administrative dhe ligjore që ekzistojnë midis Shqipërisë dhe Kosovës. Objektivat specifike të këtij studimi përfshijnë:

- **Analiza e Bazës Ligjore dhe Historike:** Vlerësimi i kornizës aktuale ligjore të Shqipërisë dhe Kosovës, si dhe lidhjet historike dhe kulturore që ekzistojnë midis dy vendeve, për të justifikuar nevojën për një ligj të tillë.
- **Vlerësimi i Ndikimeve:** Analizimi i ndikimeve të mundshme politike, ekonomike dhe shoqërore që do të rezultonin nga miratimi i këtij ligji, si në Shqipëri ashtu edhe në Kosovë.

LËVIZJA RINORE

- **Identifikimi i Sfidave dhe Rreziqeve:** Përcaktimi i sfidave ligjore, administrative dhe diplomatike që mund të lindin gjatë procesit të miratimit dhe zbatimit të ligjit, si dhe rekomandimi i strategjive për t'i adresuar këto sfida.
- **Hartimi i Strategjisë së Zbatimit:** Propozimi i një plani të detajuar për hartimin, miratimin dhe zbatimin e ligjit, duke përfshirë konsultimet me palët e interesuara dhe koordinimin me partnerët ndërkombëtarë.

1.2. Projekti në Fokus

Projekti qëndron në zhvillimin dhe miratimin e një ligji të posaçëm nga qeveria shqiptare, i cili do t'u japë shqiptarëve të Kosovës statusin e shtetasve shqiptarë, pa kërkuar heqjen dorë nga shtetësia kosovare. Ky ligj do të mbështetet në parimet e të drejtës ndërkombëtare dhe në praktikën e shtetësisë së dyfishtë, duke respektuar plotësisht sovranitetin dhe integritetin territorial të Kosovës. Elementët kyç të këtij projekti përfshijnë:

- **Përfitimi i Shtetësisë Shqiptare:** Shqiptarët e Kosovës do të kenë të drejtën të aplikojnë për pasaporta shqiptare, duke fituar kështu mundësinë për të udhëtuar pa viza në vendet e Bashkimit Evropian dhe në vendet e tjera që kanë marrëveshje me Shqipërinë. Ky aspekt i ligjit synon të rrisë mundësitë për zhvillim personal dhe profesional të qytetarëve kosovarë, duke lehtësuar qasjen e tyre në tregjet ndërkombëtare të punës dhe edukimit.
- **Respektimi i Shtetësisë Kosovare:** Ligji do të sigurojë që shqiptarët e Kosovës të ruajnë shtetësinë e tyre kosovare, duke krijuar kështu një model bashkëpunimi që respekton parimin e sovranitetit dhe integritetit territorial të Kosovës. Kjo qasje është e rëndësishme për të shmangur çdo perceptim negativ nga komuniteti ndërkombëtar dhe për të ruajtur marrëdhëniet e mira ndërmjet dy vendeve.
- **Krijimi i Kornizës Ligjore dhe Administrative:** Hartimi i dispozitave ligjore dhe krijimi i strukturave administrative të nevojshme për të implementuar këtë ligj, duke përfshirë procesin e aplikimit për shtetësi dhe lëshimin e pasaportave. Kjo do të kërkojë gjithashtu trajnimin e personelit dhe zhvillimin e teknologjive të reja për të përballuar fluksin e aplikimeve.

1.3. Gjetjet dhe Rekomandimet Kryesore

Studimi tregon se miratimi i këtij ligji do të ketë një sërë ndikimesh pozitive, që përfshijnë:

- **Forcimi i Lidhjeve Kombëtare:** Ligji do të përforcojë ndjenjën e përkatësisë kombëtare midis shqiptarëve të të dy vendeve, duke kontribuar në krijimin e një identiteti të përbashkët kombëtar. Kjo do të ndihmojë në zvogëlimin e ndarjeve aktuale dhe do të krijojë një ndjenjë më të fortë uniteti mes shqiptarëve.
- **Përmirësimi i Lëvizjes së Lirë:** Me shtetësinë shqiptare, shqiptarët e Kosovës do të kenë mundësi më të mëdha për të udhëtuar dhe për të përfitur nga mundësitë ekonomike, edukative dhe profesionale që ofron pasaporta

LËVIZJA RINORE

shqiptare. Kjo do të rrisë qasjen e tyre në tregun evropian dhe do të përmirësojë cilësinë e jetës së tyre.

- **Rritja e Bashkëpunimit Ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës:** Njohja e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë do të përmirësojë bashkëpunimin dhe koordinimin ndërmjet institucioneve të të dy vendeve, duke krijuar një bazë më të fortë për zhvillimin e përbashkët ekonomik, social dhe kulturor.

Në përfundim, rekomandohet që qeveria shqiptare të ndërmarrë hapa të menjëhershëm për të hartuar dhe miratuar këtë ligj. Procesi duhet të përfshijë konsultime të gjera me ekspertë ligjorë dhe partnerë ndërkombëtarë për të siguruar që ligji të jetë në përputhje me detyrimet ndërkombëtare të Shqipërisë dhe të mbështetet nga komuniteti ndërkombëtar. Për më tepër, është thelbësore të zhvillohet një strategji efektive e komunikimit publik dhe një proces transparent të konsultimit me të gjitha palët e interesuara për të siguruar mbështetje të gjerë dhe zbatim të suksesshëm të ligjit.

LËVIZJA RINORE

2. Konteksti dhe Rëndësia e Projektit

2.1. Problemi Aktual

Aktualisht, shqiptarët e Kosovës përballen me kufizime të ndjeshme kur bëhet fjalë për të përfituar nga të drejtat dhe privilegjet që ofron pasaporta shqiptare. Këto kufizime burojnë kryesisht nga ndarjet administrative dhe ligjore që ekzistojnë ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës, të cilat janë dy entitete të veçanta shtetërore me korniza të ndryshme ligjore për shtetësinë dhe lëvizjen e qytetarëve.

Ndarjet Administrative dhe Ligjore:

- **Mungesa e Shtetësisë Shqiptare:** Shqiptarët e Kosovës, ndonëse kanë lidhje të forta kulturore, gjuhësore dhe historike me Shqipërinë, nuk kanë të drejtë të aplikojnë për shtetësi shqiptare për shkak të statusit të tyre si shtetas të një shteti tjetër të pavarur. Kjo i përjashton ata nga të gjitha përfitimet që ofron shtetësia shqiptare, përfshirë këtu lirinë e lëvizjes në hapësirën e Bashkimit Evropian dhe aksesin në shërbimet dhe të drejtat që lidhen me këtë status.
- **Kufizimet në Lëvizje dhe Mundësi:** Pasaporta kosovare, ndryshe nga ajo shqiptare, përmban kufizime të shumta për lëvizjen e lirë të qytetarëve, veçanërisht për udhëtimet drejt vendeve të Bashkimit Evropian, ku janë të nevojshme vizat. Kjo ndikon drejtpërdrejt në mundësitë e shqiptarëve të Kosovës për të ndjekur arsimin, për të punuar jashtë vendit dhe për të marrë pjesë në aktivitete ndërkombëtare.
- **Ndarjet Brendashqiptare:** Mungesa e një pasaporte shqiptare për shqiptarët e Kosovës krijon një ndasi brenda vetë komunitetit shqiptar, duke ndikuar negativisht në ndjenjën e përkatësisë kombëtare dhe duke krijuar ndasi administrative që janë në kundërshtim me lidhjet kulturore dhe historike që ndajnë shqiptarët në të dy anët e kufirit.

Implikimet Sociale dhe Ekonomike:

- **Ndikimi në Jetën e Përditshme:** Shqiptarët e Kosovës përballen me kufizime të mëdha në jetën e përditshme për shkak të këtyre ndarjeve. Pamundësia për të udhëtuar lirisht, për të studiuar apo për të punuar jashtë vendit, ndikon në mundësitë e tyre për zhvillim personal dhe profesional. Kjo krijon një pabarazi midis shqiptarëve të Shqipërisë dhe atyre të Kosovës, duke thelluar ndjenjën e përjashtimit.
- **Kufizimi i Bashkëpunimit Ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës:** Ndarjet administrative kanë gjithashtu ndikim negativ në bashkëpunimin ndërmjet institucioneve të Shqipërisë dhe Kosovës, duke e bërë më të vështirë koordinimin në fusha të ndryshme si ekonomia, arsimi, kultura dhe mbrojtja. Kjo pengon potencialin e plotë të bashkëpunimit dhe integritet të dy vendeve.

LËVIZJA RINORE

2.2. Objektivat Strategjike

Për të adresuar problemin aktual dhe për të përmbushur qëllimet e projektit, janë identifikuar disa objektiva strategjike kyçe:

- **Forcimi i Lidhjeve Kombëtare:** Njohja e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë synon të forcojë lidhjet historike, kulturore dhe kombëtare midis Shqipërisë dhe Kosovës. Kjo masë synon të krijojë një ndjenjë të përbashkët të identitetit kombëtar, duke zvogëluar ndasitë aktuale dhe duke kontribuar në unitetin kombëtar të shqiptarëve.
- **Lehtësimi i Lëvizjes:** Një nga objektivat kryesore është lehtësimi i lëvizjes së lirë të shqiptarëve të Kosovës në Evropë dhe më gjerë. Me shtetësinë shqiptare, ata do të përfitojnë nga të drejtat dhe privilegjet që vijnë me posedimin e një pasaporte shqiptare, duke pasur akses më të lehtë në arsim, punësim dhe mundësi ndërkombëtare.
- **Integrimi i Mëtejshëm i Shqipërisë dhe Kosovës:** Njohja zyrtare e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë do të kontribuojë në një integrim më të ngushtë ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës, duke përmirësuar bashkëpunimin dhe koordinimin ndërmjet institucioneve të të dy vendeve. Ky hap do të krijojë mundësi të reja për bashkëpunim në fusha si ekonomia, arsimi, kultura dhe mbrojtja, duke fuqizuar marrëdhëniet dypalëshe.

2.3. Rëndësia për Shqipërinë dhe Kosovën

Ky projekt ka një rëndësi të veçantë për të dy vendet, si në nivel kombëtar ashtu edhe ndërkombëtar:

- **Rëndësia për Shqipërinë:**
 - **Forcimi i Identitetit Kombëtar:** Miratimi i këtij ligji do të forcojë identitetin kombëtar të Shqipërisë dhe rolin e saj si shteti amë i të gjithë shqiptarëve. Kjo do të përfaqësojë një angazhim të rëndësishëm për të mbrojtur dhe promovuar të drejtat dhe interesat e shqiptarëve kudo që ndodhen.
 - **Pozicionimi Ndërkombëtar:** Shqipëria do të pozicionohet më mirë në arenën ndërkombëtare si një mbrojtëse e të drejtave kombëtare dhe një promovuese e bashkëpunimit rajonal, duke forcuar lidhjet me diasporën dhe duke treguar përkushtim ndaj vlerave të kombit.
- **Rëndësia për Kosovën:**
 - **Qasje më e Afërt në Bashkimin Evropian:** Ky ligj do të afrojë qytetarët e Kosovës më pranë Bashkimit Evropian, duke u ofruar atyre mundësi të reja për të përfituar nga lëvizja e lirë dhe mundësitë që vijnë me posedimin e një pasaporte shqiptare.
 - **Forcimi i Lidhjeve me Shqipërinë:** Ligji do të forcojë lidhjet ndërmjet Kosovës dhe Shqipërisë, duke krijuar një kornizë të re për bashkëpunim të ngushtë dhe të qëndrueshëm në të gjitha fushat e interesit të përbashkët, duke përfshirë zhvillimin ekonomik, kulturor dhe social.

LËVIZJA RINORE

Në përfundim, ky projekt synon të krijojë një unitet kombëtar më të fortë dhe të sigurojë që të gjithë shqiptarët, pavarësisht se ku ndodhen, të kenë të drejta dhe mundësi të barabarta për të përmbushur aspiratat e tyre dhe për të kontribuar në zhvillimin e përbashkët të kombit shqiptar. Miratimi i këtij ligji do të shërbejë si një pikë kthese në marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Kosovës, duke hapur rrugën për një bashkëpunim më të ngushtë dhe më të qëndrueshëm në të ardhmen.

LËVIZJA RINORE

3. Struktura dhe Funksonimi i Projektit

3.1. Modeli i Propozuar i Legjislacionit

Ligji i propozuar për shqiptarët e Kosovës është projektuar për të krijuar një kornizë të qartë dhe të qëndrueshme ligjore dhe administrative që u jep qytetarëve të Kosovës me origjinë shqiptare statusin e shtetasve shqiptarë, duke përfutur të gjitha të drejtat dhe privilegjet që vijnë me këtë status. Ky ligj synon të jetë i thjeshtë dhe i drejtë në zbatimin e tij, duke siguruar një mekanizëm të lehtë për aplikimin dhe lëshimin e pasaportave shqiptare për këtë kategori qytetarësh.

Elementet Kryesore të Ligjit:

- **Kriteret për Përfitim të Shtetësisë Shqiptare:** Ligji do të përcaktojë qartë kriteret që duhet të plotësojnë qytetarët e Kosovës për të përfutur shtetësinë shqiptare. Këto kriteret mund të përfshijnë:
 - **Origjina Shqiptare:** Kërkohej dëshmi e origjinës shqiptare, si përmes dokumenteve zyrtare që vërtetojnë përkatësinë etnike, ashtu edhe përmes dëshmive të tjera siç mund të jenë regjistrat civilë, aktet e lindjes, ose dokumente të ngjashme.
 - **Banimi në Kosovë:** Aplikuesit duhet të jenë banorë të Kosovës në kohën e aplikimit, duke siguruar kështu që vetëm ata që kanë një lidhje të qëndrueshme me Kosovën dhe Shqipërinë do të përfutojnë nga ky ligj.
- **Shtetësia e Dyfishtë:** Një aspekt thelbësor i këtij ligji është respektimi i plotë i sovranitetit dhe integritetit territorial të Kosovës. Ligji do të sigurojë që qytetarët e Kosovës që përfutojnë nga shtetësia shqiptare nuk do të detyrohen të heqin dorë nga shtetësia e tyre kosovare. Ky model do të bazohet në parimet e njohura ndërkombëtarisht të shtetësisë së dyfishtë, duke siguruar që qytetarët të kenë të drejta dhe përfutime të plota nga të dy shtetësitë.
- **Mekanizmi i Aplikimit dhe Lëshimit të Pasaportave:** Ligji do të përcaktojë një procedurë të thjeshtë dhe transparente për aplikimin dhe lëshimin e pasaportave shqiptare për shqiptarët e Kosovës. Ky mekanizëm do të përfshijë krijimin e një sistemi të centralizuar për përpunimin e aplikimeve, zhvillimin e infrastrukturës teknologjike për menaxhimin e të dhënave dhe trajtimin e të gjitha aplikimeve brenda afateve të arsyeshme kohore.

Zbatimi i qëndrueshëm: Për të siguruar që ligji të zbatohet në mënyrë të drejtë dhe efikase, do të krijohen mekanizma të posaçëm monitorimi dhe evaluimi. Këto mekanizma do të përfshijnë krijimin e komisioneve mbikëqyrëse, trajnim të vazhdueshëm për personelin administrativ dhe përditësimin e vazhdueshëm të sistemeve teknologjike për të përballuar sfidat e mundshme gjatë zbatimit.

3.2. Përshtatjet Ligjore dhe Kushtetuese

Për të realizuar zbatimin e suksesshëm të këtij ligji, është e nevojshme të kryhen disa përshtatje të rëndësishme ligjore dhe kushtetuese brenda kuadrit të legjislacionit shqiptar.

LËVIZJA RINORE

Rishikimi dhe Përshtatja e Ligjeve Ekzistuese:

- **Ligji për Shtetësinë:** Një nga hapat e parë do të jetë rishikimi i ligjit aktual për shtetësinë në Shqipëri për të përfshirë dispozita që njohin shtetësinë shqiptare për qytetarët e Kosovës. Kjo mund të kërkojë ndryshime në Kushtetutën e Shqipërisë ose në Kodin Civil, për të siguruar që ky status të njihet ligjërisht dhe të jetë i përputhshëm me ligjet ekzistuese.
- **Procedurat Administrative:** Do të jenë të nevojshme rregullime në legjislacionin që rregullon proceset administrative të lëshimit të pasaportave dhe menaxhimit të shtetësisë, për të siguruar që ky proces të jetë i thjeshtë, i qartë dhe i mbrojtur nga çdo formë abuzimi ose diskriminimi.

Përputhshmëria me Kushtetutën dhe Ligjet Ndërkombëtare:

- **Analiza Kushtetuese:** Një analizë e kujdesshme e dispozitave kushtetuese do të kryhet për të siguruar që ligji i ri të jetë në përputhje me parimet themelore kushtetuese të Shqipërisë, veçanërisht ato që lidhen me të drejtat e njeriut dhe shtetësinë. Kjo përfshin shqyrtimin nëse janë të nevojshme ndryshime kushtetuese për të mbështetur implementimin e këtij ligji.
- **Harmonizimi me Detyrimet Ndërkombëtare:** Shqipëria është e angazhuar në disa marrëveshje ndërkombëtare që rregullojnë çështjet e shtetësisë dhe të drejtave të njeriut. Është thelbësore që ligji i propozuar të harmonizohet me këto marrëveshje për të shmangur çdo konflikt ligjor ndërkombëtar dhe për të siguruar mbështetjen e komunitetit ndërkombëtar.

3.3. Pranimi Ndërkombëtar dhe Marrëveshjet

Për të siguruar suksesin dhe pranimin ndërkombëtar të këtij projekti, Shqipëria duhet të ndërmarrë një sërë hapash diplomatikë dhe të angazhohet në negociata bilaterale dhe multilaterale.

Dialogu me Partnerët Ndërkombëtarë:

- **Bashkëpunimi me Organizatat Ndërkombëtare:** Shqipëria duhet të zhvillojë një dialog të hapur me organizata të rëndësishme ndërkombëtare si Bashkimi Evropian, Këshilli i Evropës dhe Kombet e Bashkuara. Këto konsultime duhet të synojnë sigurimin që ndryshimet ligjore të jenë në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe të mbështeten nga partnerët kryesorë ndërkombëtarë.
- **Përputhshmëria me Standardet Ndërkombëtare:** Harmonizimi i ligjit të propozuar me standardet ndërkombëtare për shtetësinë dhe mbrojtjen e të drejtave të pakicave është i domosdoshëm. Kjo do të ndihmojë në parandalimin e çdo shqetësimi ose kundërshtimi nga ana e komunitetit ndërkombëtar dhe do të lehtësojë pranimin e ligjit në nivel ndërkombëtar.

Negociatat Bilaterale me Kosovën:

- **Transparenca dhe Mirëkuptimi i Ndërsjellë:** Shqipëria dhe Kosova duhet të angazhohen në negociata të thelluara për të siguruar që procesi i njohjes së

LËVIZJA RINORE

shtetësisë shqiptare të jetë transparent dhe i bazuar në mirëkuptim të ndërsjellë. Këto negociata duhet të synojnë krijimin e një kornize të qartë për bashkëpunim në këtë fushë, duke përfshirë mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve dhe shmangien e çdo keqkuptimi që mund të lindë gjatë zbatimit të ligjit.

- **Marrëveshjet me Vendet e Treta:** Shqipëria duhet të rishikojë dhe, nëse është e nevojshme, të modifikojë marrëveshjet ndërkombëtare me vendet e treta, veçanërisht ato që lidhen me lëvizjen e lirë dhe udhëtimet pa viza, për të siguruar që qytetarët e Kosovës që fitojnë shtetësinë shqiptare të përfitojnë plotësisht nga përfitimet e pasaportës shqiptare.

Në përfundim, struktura dhe funksionimi i projektit për njohjen e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë kërkon një qasje të mirëplanifikuar dhe të koordinuar, duke siguruar përputhshmërinë ligjore dhe mbështetjen ndërkombëtare, në mënyrë që ligji të zbatohet me sukses dhe të sjellë përfitime të mëdha për të gjithë qytetarët e përfshirë.

LËVIZJA RINORE

4. Hapat e Zbatimit

4.1. Faza Fillestare: Hartimi dhe Miratimi i Ligjit

Në fazën fillestare, hapi kryesor është formimi i një grupi pune të specializuar, i cili do të jetë përgjegjës për hartimin e ligjit të propozuar. Ky grup do të përbëhet nga një përfaqësi e gjerë e aktorëve të rëndësishëm, duke përfshirë:

- **Përfaqësues të Qeverisë:** Zyrtarë të lartë nga Ministria e Drejtësisë, Ministria e Punëve të Jashtme, dhe Ministria e Brendshme, të cilët kanë përvojë në hartimin dhe zbatimin e politikave ligjore dhe administrative.
- **Ekspertë Ligjorë:** Juristë dhe ekspertë të së drejtës kushtetuese dhe ndërkombëtare, të cilët do të sigurojnë që ligji i propozuar të jetë në përputhje me kornizën ligjore të Shqipërisë dhe me standardet ndërkombëtare.
- **Përfaqësues të Shoqërisë Civile:** Organizata të shoqërisë civile që merren me të drejtat e njeriut, shtetësinë dhe migracionin, për të siguruar që ligji të marrë në konsideratë interesat dhe të drejtat e qytetarëve.
- **Përfaqësues Ndërkombëtarë:** Ekspertë dhe përfaqësues nga organizatat ndërkombëtare si BE dhe Këshilli i Evropës, të cilët do të ofrojnë perspektiva dhe këshilla për të siguruar që ligji të përputhet me angazhimet ndërkombëtare të Shqipërisë.

Procesi i Hartimit:

- **Analiza e Legjislacionit Aktual:** Grupi i punës do të fillojë me një analizë të thelluar të legjislacionit aktual për shtetësinë dhe procedurat administrative në Shqipëri. Kjo do të përfshijë identifikimin e dispozitave që duhet të ndryshohen ose të shtohen për të mundësuar zbatimin e ligjit të ri.
- **Konsultimet me Ekspertët Ndërkombëtarë:** Për të siguruar që ligji i propozuar është në përputhje me standardet ndërkombëtare, do të organizohen konsultime të gjera me ekspertë të fushës nga organizatat ndërkombëtare dhe vendet partnere.
- **Përgatitja e Draftit Përfundimtar:** Pasi të jenë kryer analizat dhe konsultimet e nevojshme, grupi i punës do të përgatisë draftin përfundimtar të ligjit, i cili më pas do të paraqitet në parlament për diskutim dhe miratim. Ky proces përfshin gjithashtu një fazë të diskutimeve publike për të mbledhur feedback nga qytetarët dhe grupet e interesit.

4.2. Faza e Dytë: Zbatimi dhe Monitorimi

Pas miratimit të ligjit nga parlamenti, faza e dytë fokusohet në zbatimin e tij në terren, duke përfshirë ngritjen e strukturave administrative dhe teknologjike të nevojshme.

Komponentët Kryesorë të Zbatimit:

- **Përgatitja Administrative:** Kjo përfshin krijimin e një infrastrukture të dedikuar për përpunimin e aplikimeve për shtetësinë shqiptare. Institucionet përkatëse do të trajnohen dhe do të pajisen me pajisje teknologjike moderne

LËVIZJA RINORE

për të siguruar efikasitet dhe transparencë gjatë procesit të aplikimit dhe lëshimit të pasaportave. Infrastruktura përfshin gjithashtu krijimin e qendrave të posaçme në ambasadat dhe konsullatat shqiptare për të përballuar kërkesat nga qytetarët e Kosovës.

- **Trajnimi i Personelit:** Personeli që do të përfshihet në procesin e zbatimit do të trajnohet në aspektet specifike të ligjit, përfshirë menaxhimin e aplikimeve, përdorimin e teknologjive të reja dhe respektimin e standardeve të larta të të drejtave të njeriut dhe transparencës. Trajnimi do të përfshijë gjithashtu protokollet për trajtimin e sfidave të mundshme gjatë zbatimit të ligjit.
- **Fushatat e Ndërgjegjësimit Publik:** Do të zhvillohen fushata të gjera ndërgjegjësimi për të informuar qytetarët e Kosovës për të drejtat e tyre të reja dhe për procedurat e aplikimit. Këto fushata do të përdorin media tradicionale dhe digjitale për të arritur një audiencë sa më të gjerë dhe për të siguruar që të gjithë qytetarët të jenë të informuar në mënyrë të plotë.

4.3. Faza e Tretë: Vlerësimi dhe Përshtatja

Pas një periudhe fillestare të zbatimit, është e rëndësishme të kryhet një vlerësim i plotë për të siguruar që ligji të zbatohet në mënyrë efektive dhe të drejtë.

Elementët Kryesorë të Vlerësimit:

- **Mbledhja e Feedback-ut:** Institucionet do të mbledhin feedback nga qytetarët që kanë aplikuar për shtetësi, si dhe nga stafi administrativ dhe partnerët ndërkombëtarë të përfshirë në zbatimin e ligjit. Ky feedback do të jetë i rëndësishëm për të identifikuar sfidat dhe pengesat që mund të kenë dalë gjatë zbatimit.
- **Analiza e Efektivitetit:** Një analizë e thelluar do të kryhet për të vlerësuar nëse ligji po arrin qëllimet e tij kryesore, siç janë lehtësimi i lëvizjes së lirë dhe forcimi i lidhjeve kombëtare. Kjo analizë do të përfshijë një shqyrtim të proceseve administrative, kohës së përpunimit të aplikimeve dhe numrit të aplikantëve që kanë përfituar nga ligji.
- **Përshtatjet e Nevojshme:** Bazuar në rezultatet e vlerësimit, mund të nevojiten ndryshime ligjore ose administrative për të përmirësuar procesin e zbatimit. Këto përshtatje mund të përfshijnë ndryshime në procedurat e aplikimit, përmirësime në infrastrukturën teknologjike ose rregullime në trajnimin e personelit.

4.4. Faza e Katërt: Bashkëpunimi dhe Harmonizimi Ndërkombëtar

Në fazën e fundit, përpjekjet do të fokusohen në sigurimin e një bashkëpunimi të vazhdueshëm me partnerët ndërkombëtarë dhe harmonizimin e ligjit me marrëveshjet ndërkombëtare.

Veprimet Kryesore:

- **Negocimi i Marrëveshjeve të Reja:** Shqipëria do të angazhohet në negociata për marrëveshje të reja me vendet partnere dhe organizatat ndërkombëtare

LËVIZJA RINORE

për të siguruar që të drejtat dhe privilegjet e shtetësisë shqiptare të jenë plotësisht të njohura dhe të mbrojtura për qytetarët e Kosovës. Kjo përfshin veçanërisht sigurinë që qytetarët e Kosovës të përfitojnë nga lëvizja e lirë dhe udhëtimet pa viza në hapësirën e BE-së dhe vendet e tjera të përfshira.

- **Rishikimi i Marrëveshjeve Ekzistuese:** Marrëveshjet ndërkombëtare që lidhen me lëvizjen e lirë dhe të drejtat e shtetësisë do të rishikohen për të siguruar që ato janë të harmonizuara me ligjin e ri dhe që nuk krijojnë pengesa për qytetarët e Kosovës që përfitojnë nga ky status i ri.
- **Përpjekjet për Harmonizimin Rajonal:** Përveç bashkëpunimit bilateral me Kosovën, Shqipëria do të angazhohet në dialog me vendet e tjera të rajonit për të promovuar stabilitetin dhe bashkëpunimin rajonal në kontekstin e ndryshimeve që sjell ky ligj. Kjo do të ndihmojë në krijimin e një klime pozitive dhe të qëndrueshme për implementimin e ligjit dhe për të parandaluar çdo shqetësim të mundshëm nga ana e vendeve fqinje.

Në përfundim, zbatimi i suksesshëm i këtij ligji kërkon një qasje të koordinuar dhe të mirëorganizuar, duke përfshirë faza të qarta për hartimin, zbatimin, monitorimin dhe harmonizimin ndërkombëtar. Kjo qasje do të sigurojë që ligji të sjellë përfitime reale dhe të qëndrueshme për shqiptarët e Kosovës dhe për marrëdhëniet midis Shqipërisë dhe Kosovës.

LËVIZJA RINORE

5. Përfitimet Ekonomike dhe Politike

5.1. Përfitimet Ekonomike

Miratimi i ligjit që i njeh shqiptarët e Kosovës si shtetas shqiptarë pritet të sjellë përfitime të shumta ekonomike për të dy vendet, duke krijuar një mjedis më të favorshëm për tregti, investime dhe zhvillim të përgjithshëm ekonomik.

Lehtësimi i Lëvizjes së Lirë dhe Aksesit në Tregje:

- **Rritja e Mundësive për Tregti:** Me një pasaportë shqiptare, shqiptarët e Kosovës do të kenë akses më të lehtë në tregjet ndërkombëtare, veçanërisht në ato të Bashkimit Evropian. Kjo do të ndihmojë në lehtësimin e eksportit të produkteve dhe shërbimeve nga Kosova dhe Shqipëria, duke hapur mundësi të reja për bizneset e vogla dhe të mesme që synojnë të zgjerohen përtej tregjeve lokale.
- **Nxitja e Investimeve të Huaja:** Lehtësimi i lëvizjes së lirë do të tërheqë më shumë investitorë të huaj në të dy vendet. Investitorët do të jenë më të prirur të investojnë në projekte afatgjata kur shohin një treg të integruar dhe të qëndrueshëm, ku qytetarët kanë qasje të lirë në tregjet e BE-së dhe mund të lëvizin pa kufizime të mëdha. Kjo do të rrisë konkurrencën, inovacionin dhe diversitetin ekonomik në të dy vendet.
- **Rritja e Tregtisë Ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës:** Ligji do të ndihmojë në rritjen e vëllimit të tregtisë ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës duke eliminuar barrierat administrative dhe duke krijuar një treg më të integruar dhe efikas. Heqja e pengesave për lëvizjen e lirë të mallrave dhe shërbimeve do të përmirësojë efikasitetin ekonomik dhe do të ulë kostot për bizneset, duke sjellë përfitime të ndjeshme për konsumatorët dhe për rritjen e standardeve të jetesës në të dy vendet.

Përfitimet për Sektorin e Turizmit dhe Shërbimeve:

- **Rritja e Turizmit:** Njohja e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë do të çojë në një rritje të ndjeshme të turizmit midis të dy vendeve. Me heqjen e pengesave për udhëtimet, më shumë turistë kosovarë do të vizitojnë Shqipërinë, duke kontribuar në rritjen e të ardhurave nga turizmi, veçanërisht në zonat bregdetare dhe turistike të Shqipërisë. Në të njëjtën kohë, qytetarët shqiptarë do të kenë mundësi më të mëdha për të eksploruar destinacionet turistike të Kosovës.
- **Zhvillimi i Shërbimeve:** Sektori i shërbimeve në të dy vendet pritet të përfitojë nga rritja e lëvizjes së lirë dhe nga integrimi më i ngushtë ekonomik. Industria e mikpritjes, transporti, dhe shërbimet financiare do të përjetojnë një zgjerim të ndjeshëm, duke krijuar vende të reja pune dhe duke ndikuar pozitivisht në ekonominë e përgjithshme të dy vendeve.

LËVIZJA RINORE

Inkurajimi i Projekteve të Përbashkëta Investimi:

- **Zhvillimi i Projekteve të Përbashkëta:** Ligji pritet të inkurajojë zhvillimin e projekteve të përbashkëta investimi ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës. Bashkëpunimi ndërkufitar në sektorë të tillë si energjia, infrastruktura dhe teknologjia do të rrisë ndërlidhjen ekonomike dhe do të kontribuojë në zhvillimin e qëndrueshëm të të dy vendeve. Investimet e përbashkëta në projekte strategjike do të ndihmojnë në diversifikimin e ekonomive dhe në përmirësimin e kapacitetit konkurrues të rajonit në tërësi.

5.2. Ndikimi Politik dhe Diplomatik

Ligji i propozuar do të ketë ndikime të rëndësishme jo vetëm në fushën ekonomike, por edhe në atë politike dhe diplomatike, duke forcuar pozicionin e Shqipërisë dhe Kosovës në arenën ndërkombëtare.

Forcimi i Pozitës Ndërkombëtare:

- **Angazhimi për Integrim Rajonal:** Miratimi i këtij ligji do të tregojë një angazhim të fortë të Shqipërisë dhe Kosovës për të avancuar procesin e integritit dhe bashkëpunimit në nivel rajonal dhe ndërkombëtar. Ky veprim do të vendosë Shqipërinë dhe Kosovën në një pozitë më të favorshme në negociatat dhe bashkëpunimin me BE-në dhe organizatat e tjera ndërkombëtare, duke dëshmuar përkushtim ndaj vlerave të bashkëpunimit dhe stabilitetit.
- **Shqipëria si Mbrojtëse e të Drejtave Kombëtare:** Ligji do të forcojë imazhin e Shqipërisë si një mbrojtëse e të drejtave dhe interesave të shqiptarëve kudo që ndodhen. Ky rol do të rrisë ndikimin diplomatik të Shqipërisë në rajon dhe më gjerë, duke e pozicionuar atë si një shtet amë që promovon stabilitetin dhe zhvillimin e kombit shqiptar në tërësi.

Përmirësimi i Marrëdhënieve Dypalëshe:

- **Bashkëpunimi i Zgjeruar:** Ligji do të kontribuojë në përmirësimin e marrëdhënieve dypalëshe ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës, duke krijuar një platformë të re për bashkëpunim të ngushtë në fusha të ndryshme, përfshirë politikën e jashtme, sigurinë, ekonominë dhe kulturën. Ky bashkëpunim i zgjeruar do të forcojë unitetin kombëtar dhe do të krijojë një front të përbashkët për të adresuar sfidat rajonale dhe ndërkombëtare.
- **Mbështetje për Integrimin Evropian:** Për Kosovën, ky ligj do të shërbejë si një hap i rëndësishëm drejt integritit të mëtejshëm evropian, duke përmirësuar lidhjet me Shqipërinë dhe duke treguar një angazhim të përbashkët për integrim në BE. Kjo do të ndihmojë Kosovën në përmbushjen e kriteve për anëtarësim dhe do të rrisë mbështetjen ndërkombëtare për aspiratat e saj evropiane.

LËVIZJA RINORE

Promovimi i Stabilitetit Rajonal:

- **Shembull Pozitiv për Rajonin:** Ky ligj përfaqëson një formë të avancuar të bashkëpunimit ndërmjet dy vendeve që ndajnë një histori dhe kulturë të përbashkët, duke krijuar një precedent pozitiv për rajonin e Ballkanit Perëndimor. Kjo do të japë një mesazh të fortë për promovimin e dialogut, respektit reciprok dhe integritit paqësor në rajon, duke ndihmuar në stabilizimin e marrëdhënieve midis vendeve të Ballkanit.
- **Ndikimi në Politikat Rajonale:** Miratimi i këtij ligji mund të inkurajojë vendet e tjera të rajonit të ndjekin shembullin e Shqipërisë dhe Kosovës në përmirësimin e marrëdhënieve të tyre ndërkufitare dhe në promovimin e stabilitetit dhe bashkëpunimit. Kjo mund të kontribuojë në uljen e tensioneve dhe në nxitjen e një klime më të favorshme për integrim rajonal dhe bashkëpunim ekonomik.

Në përfundim, miratimi i këtij ligji do të sjellë përfitime të mëdha ekonomike dhe politike për Shqipërinë dhe Kosovën, duke krijuar një bazë të fortë për zhvillim të qëndrueshëm dhe bashkëpunim afatgjatë. Ky hap do të ndihmojë në përforcimin e lidhjeve kombëtare dhe në konsolidimin e pozicionit të të dy vendeve si partnerë të rëndësishëm në rajonin e Ballkanit dhe më gjerë.

LËVIZJA RINORE

6. Analiza e Rreziqeve dhe Menaxhimi i Tyre

6.1. Identifikimi i Rreziqeve

Para miratimit dhe zbatimit të ligjit të propozuar, është thelbësore të identifikohen dhe të vlerësohen rreziqet potenciale që mund të ndikojnë në suksesin dhe efikasitetin e projektit. Këto rreziqe janë të ndryshme në natyrë dhe përfshijnë aspekte politike, ligjore, diplomatike dhe administrative. Më poshtë janë disa nga rreziqet kryesore:

Reagimet Negative nga Palët e Treta Ndërkombëtare:

- **Rreziku i Tensioneve Diplomatike:** Një nga rreziqet më të mëdha është mundësia e reagimeve negative nga disa shtete apo organizata ndërkombëtare që mund të shohin në këtë ligj një përpjekje për të ndryshuar balancat rajonale apo për të ndërhyrë në çështjet e brendshme të Kosovës. Këto reagime mund të vijnë nga vende që nuk e njohin pavarësinë e Kosovës ose nga ato që janë të interesuara në ruajtjen e status quo-së në rajon. Kjo mund të përfshijë:
 - **Kritika Diplomatike:** Vendet që kundërshtojnë këtë ligj mund të shprehin publikisht kundërshtimet e tyre, duke përdorur kanalet diplomatike për të ushtruar presion mbi Shqipërinë dhe Kosovën.
 - **Pengesa në Bashkëpunimin Ndërkombëtar:** Ka një rrezik që disa vende ose organizata ndërkombëtare të vendosin kufizime në bashkëpunimin me Shqipërinë dhe Kosovën, si një mënyrë për të kundërshtuar këtë nismë.
 - **Sanksione apo Kufizime:** Në raste më ekstreme, mund të ketë sanksione ekonomike ose politike ndaj Shqipërisë ose Kosovës nga vendet që ndjehen të kërcënuara nga ky ligj.

Sfidat Ligjore Gjatë Procesit të Zbatimit:

- **Paditë dhe Kundërshtimet Ligjore:** Ekziston rreziku që individë, grupe interesi ose madje edhe shtete të tjera të paraqesin padi ligjore duke pretenduar se ligji është në kundërshtim me Kushtetutën e Shqipërisë, me marrëveshjet ndërkombëtare ku Shqipëria është palë, ose me të drejtat e njeriut.
- **Harmonizimi Ligjor:** Një tjetër sfidë e rëndësishme është nevoja për të harmonizuar këtë ligj me legjislacionin e Kosovës dhe për të siguruar që ai të jetë në përputhje me detyrimet ndërkombëtare të të dy vendeve.

Rreziku i Ndikimit Negativ në Marrëdhëniet Rajonale:

- **Tensionet me Vendet Fqinje:** Ligji mund të perceptohet si një precedent për lëvizje të ngjashme në rajon, veçanërisht në vendet me popullsi të konsiderueshme shqiptare ose me histori të tensionuar me Shqipërinë ose Kosovën. Ky perceptim mund të rrisë tensionet dhe të krijojë një klimë të paqëndrueshme në Ballkanin Perëndimor, duke ndikuar negativisht në marrëdhëniet diplomatike dhe bashkëpunimin rajonal.

LËVIZJA RINORE

Komplikimet Administrative dhe Logjistike:

- **Vështirësitë në Zbatimin Praktik:** Zbatimi i këtij ligji mund të hasë vështirësi të shumta administrative dhe logjistike, për shkak të volumit të madh të aplikimeve që pritet dhe nevojës për të siguruar që të gjitha procedurat të jenë të drejta, efikase dhe transparente. Komplikime të tilla mund të përfshijnë:
 - **Vonesa në Përpunimin e Aplikimeve:** Vëllimi i lartë i aplikimeve mund të shkaktojë vonesa, gjë që mund të çojë në pakënaqësi midis qytetarëve të Kosovës që kërkojnë të përfitojnë nga ky ligj.
 - **Probleme në Infrastrukturën Teknologjike:** Sistemet teknologjike të përdorura për përpunimin e aplikimeve mund të hasin vështirësi ose mund të mos jenë të përgatitura për të përballuar fluksin e madh të aplikimeve.

6.2. Strategjitë për Menaxhimin e Rreziqeve

Për të menaxhuar këto rreziqe në mënyrë efektive, është thelbësore të zbatohet një qasje e strukturuar dhe e koordinuar, e cila përfshin strategji të ndryshme për adresimin e sfidave të mundshme.

Dialogu Diplomatik dhe Ndërkombëtar:

- **Angazhimi i Partnerëve Ndërkombëtarë:** Shqipëria dhe Kosova duhet të angazhohen në një dialog të hapur dhe transparent me partnerët ndërkombëtarë për të shpjeguar qëllimet e ligjit dhe për të siguruar mbështetje nga komuniteti ndërkombëtar. Ky dialog duhet të përfshijë:
 - **Konsultime me Organizatat Ndërkombëtare:** Sigurimi i mbështetjes nga BE-ja, Këshilli i Evropës dhe organizata të tjera ndërkombëtare është i domosdoshëm për të shmangur reagimet negative dhe për të siguruar që ligji të shihet si një hap drejt integritit dhe bashkëpunimit rajonal.
 - **Përpjekje për Harmonizim:** Shqipëria dhe Kosova duhet të sigurojnë që ligji të jetë në përputhje me detyrimet ndërkombëtare dhe të respektojë sovranitetin e të dy vendeve, duke shmangur çdo perceptim të ndërhyrjes në çështjet e brendshme të Kosovës.

Përgatitja Ligjore dhe Harmonizimi:

- **Përshtatja e Legjislacionit:** Për të adresuar sfidat ligjore, është e nevojshme që grupi punues të sigurojë që ligji të jetë i përputhshëm me Kushtetutën e Shqipërisë dhe me marrëveshjet ndërkombëtare ku Shqipëria është palë. Kjo përfshin:
 - **Krijimi i një Komisioni të Posaçëm:** Një komision i posaçëm duhet të krijohet për të monitoruar dhe menaxhuar çdo sfidë ligjore që mund të lindë gjatë zbatimit të ligjit.
 - **Harmonizimi me Legjislacionin e Kosovës:** Një bashkëpunim i ngushtë me institucionet kosovare për të siguruar që ligji është i

LËVIZJA RINORE

harmonizuar me ligjet e Kosovës dhe që zbatimi i tij nuk krijon tensione juridike.

Forcimi i Bashkëpunimit Rajonal:

- **Promovimi i Ligjit si Një Shembull Pozitiv:** Shqipëria dhe Kosova duhet të punojnë së bashku për të promovuar këtë ligj si një shembull pozitiv të bashkëpunimit dhe integritetit rajonal. Kjo mund të përfshijë:
 - **Ndërtimi i Marrëdhënieve më të Mira me Vendet Fqinje:** Për të shmangur tensionet rajonale, Shqipëria dhe Kosova duhet të angazhohen në dialog me vendet fqinje, duke i përfshirë ato në diskutimet rajonale dhe duke promovuar bashkëpunimin në fusha të tjera me interes të përbashkët.
 - **Organizimi i Forumeve Rajonale:** Krijimi i forumeve rajonale për dialog dhe bashkëpunim mund të ndihmojë në uljen e tensioneve dhe në promovimin e stabilitetit rajonal.

Përgatitja Administrative dhe Kapacitetet Logjistike:

- **Ndërtimi i Kapaciteteve Administrative:** Për të shmangur komplikimet administrative dhe logjistike, është thelbësore të krijohen struktura të mjaftueshme dhe të përgatiten kapacitete për përballimin e fluksit të aplikimeve. Kjo përfshin:
 - **Trajnimi i Personelit:** Trajnimi i personelit administrativ për të menaxhuar aplikimet në mënyrë efikase dhe transparente, duke përdorur teknologji të avancuara për përpunimin e të dhënave.
 - **Zhvillimi i Teknologjive të Reja:** Zhvillimi i sistemeve të teknologjisë së informacionit që mund të përballojnë volumet e mëdha të aplikimeve, duke siguruar që proceset të jenë të shpejta dhe të sigurta.
 - **Mekanizmat e Monitorimit:** Vendosja e mekanizmave të vazhdueshëm të monitorimit për të identifikuar dhe zgjidhur problemet në kohë reale, duke siguruar një zbatim të drejtë dhe efektiv të ligjit.

Duke ndjekur këto strategji, rreziqet e identifikuar mund të menaxhohen në mënyrë efektive, duke siguruar që ligji të zbatohet me sukses dhe të arrijë qëllimet e tij pa krijuar probleme të panevojshme në arenën kombëtare ose ndërkombëtare. Kjo qasje do të ndihmojë në promovimin e stabilitetit dhe bashkëpunimit ndërmjet Shqipërisë, Kosovës dhe komunitetit më të gjerë ndërkombëtar.

LËVIZJA RINORE

7. Aspektet e Reja të Përfshira në Studim

7.1. Analiza e Kërkesave dhe Reagimeve të Palëve të Interesuara

Një komponent kyç për suksesin e projektligjit të propozuar është analiza e qëndrimeve dhe kërkesave të palëve të interesuara, të cilat përfshijnë aktorë të ndryshëm politikë, organizata të shoqërisë civile, diasporën shqiptare dhe partnerët ndërkombëtarë. Kjo analizë do të sigurojë që ligji të ketë mbështetje të gjerë dhe të jetë i pranueshëm për të gjithë aktorët e përfshirë.

Politikanët dhe Institucionet Publike:

- **Mbështetja Politike:** Është thelbësore të kuptohet pozicioni i politikanëve dhe institucioneve publike në Shqipëri dhe Kosovë në lidhje me ndryshimet e propozuara. Mbështetja e tyre është kritike për kalimin e suksesshëm të ligjit. Një angazhim aktiv me deputetët, ministritë përkatëse dhe zyrtarët publikë do të ndihmojë në shmangien e çdo kundërshtimi të mundshëm dhe në sigurimin e një procesi të suksesshëm miratimi.
- **Konsultimi i Gjerë:** Një konsultim i gjerë me të gjitha nivelet e qeverisë dhe institucioneve përkatëse do të sigurojë që ligji të adresojë në mënyrë efektive shqetësimet dhe nevojat e tyre, duke përfshirë aspektet që lidhen me sigurinë kombëtare, administrimin dhe ndikimet ndërkombëtare.

Diaspora dhe Organizatat e Shoqërisë Civile:

- **Roli i Diasporës:** Diaspora shqiptare ka një ndikim të rëndësishëm në çështjet kombëtare dhe mund të luajë një rol kyç në mbështetjen e ligjit. Analiza e qëndrimeve të diasporës dhe identifikimi i mënyrave më efektive për të angazhuar këtë komunitet në mbështetje të ligjit është thelbësore. Strategjitë do të përfshijnë angazhimin e organizatave të diasporës dhe liderëve të komunitetit në procesin e diskutimit dhe promovimit të ligjit.
- **Shoqëria Civile:** Organizatat e shoqërisë civile, veçanërisht ato që fokusohen në të drejtat e njeriut, shtetësinë dhe çështjet kombëtare, janë aktorë të rëndësishëm që duhet të përfshihen në proces. Këto organizata mund të ndihmojnë në ndërgjegjësimin e publikut dhe në sigurimin që ligji të jetë i drejtë dhe i përputhshëm me standardet më të larta të të drejtave të njeriut.

Partnerët Ndërkombëtarë:

- **Mbështetja dhe Mirëkuptimi Ndërkombëtar:** Është jetike që projektligji të ketë mbështetje ose të paktën mirëkuptimin nga partnerët ndërkombëtarë. Një analizë e qëndrimeve të shteteve fqinje, organizatave ndërkombëtare dhe institucioneve si BE-ja dhe NATO-ja është thelbësore për të përcaktuar strategjinë e duhur për promovimin dhe mbrojtjen e këtij ligji në arenën ndërkombëtare. Kjo do të përfshijë konsultime diplomatike dhe prezantimin e ligjit si një hap përpara drejt integritit dhe stabilitetit rajonal.

LËVIZJA RINORE

7.2. Përputhshmëria Ligjore dhe Ndikimi Kushtetues

Një analizë e thelluar e përputhshmërisë ligjore është thelbësore për të siguruar që ligji të jetë në përputhje me Kushtetutën e Shqipërisë dhe me detyrimet ndërkombëtare të vendit. Kjo analizë do të përfshijë disa elemente kyçe:

Rishikimi i Legjislacionit për Shtetësinë:

- **Identifikimi i Ndryshimeve të Nevojshme:** Ligji aktual për shtetësinë në Shqipëri duhet të rishikohet për të identifikuar ndryshimet e nevojshme që do të mundësojnë përfshirjen e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë. Ky rishikim do të analizojë dispozitat ekzistuese dhe do të shqyrtojë mundësitë për integrimin e statusit të dyfishtë të shtetësisë, duke respektuar parimet e sovranitetit dhe integritetit territorial të Kosovës.

Përputhshmëria me Kushtetutën:

- **Shqyrtimi Kushtetues:** Çdo ndryshim i propozuar duhet të jetë në përputhje me parimet themelore kushtetuese të Shqipërisë. Një analizë e hollësishme kushtetuese do të shqyrtojë nëse ligji i ri kërkon amendamente kushtetuese dhe nëse po, si mund të implementohen ato në mënyrë të suksesshme. Kjo do të përfshijë shqyrtimin e dispozitave që lidhen me shtetësinë, të drejtat e njeriut dhe mbrojtjen e identitetit kombëtar.

Harmonizimi me Detyrimet Ndërkombëtare:

- **Analiza e Marrëveshjeve Ndërkombëtare:** Shqipëria është palë në shumë marrëveshje ndërkombëtare që rregullojnë çështjet e shtetësisë dhe të drejtave të njeriut. Një analizë e hollësishme do të sigurojë që ligji i ri të mos jetë në kundërshtim me këto marrëveshje dhe që të mbështetet në praktika të pranuara ndërkombëtarisht. Kjo do të ndihmojë në shmangien e çdo konflikti ligjor ndërkombëtar dhe në sigurimin e mbështetjes nga komuniteti ndërkombëtar.

7.3. Përgatitja dhe Implementimi Administrativ

Implementimi i suksesshëm i ligjit kërkon një përgatitje të mirëfilltë administrative dhe logjistike. Ky proces do të përfshijë disa hapa thelbësorë:

Krijimi i Mekanizmave për Aplikimin dhe Lëshimin e Pasaportave:

- **Zhvillimi i Sistemeve të Teknologjisë së Informacionit:** Për të përballuar volumin e madh të aplikimeve, do të jetë e nevojshme të zhvillohen sisteme efikase dhe transparente për përpunimin e aplikimeve dhe lëshimin e pasaportave. Këto sisteme duhet të jenë të sigurta, të qëndrueshme dhe të afta për të trajtuar një fluks të madh të dhënash në një kohë të shkurtër.

LËVIZJA RINORE

Trajnimi i Personelit dhe Ndërtimi i Kapaciteteve:

- **Trajnimi i Stafit:** Personeli që do të jetë përgjegjës për zbatimin e ligjit duhet të trajnohet për të trajtuar çështjet specifike që lidhen me këtë proces. Kjo përfshin trajnimin në përdorimin e teknologjisë së avancuar, menaxhimin e të dhënave dhe respektimin e standardeve të larta të transparencës dhe llogaridhënies.
- **Ndërtimi i Infrastrukturës:** Sigurimi që të gjitha çështjet logjistike, përfshirë infrastrukturën fizike dhe pajisjet teknologjike, të jenë në vend dhe të funksionojnë në mënyrë optimale për të përballuar fluksin e aplikimeve. Kjo do të ndihmojë në shmangien e vonesave dhe në garantimin e një procesi të drejtë dhe efikas.

7.4. Implikimet Financiare

Zbatimi i këtij ligji kërkon një investim të konsiderueshëm financiar, dhe një vlerësim i detajuar i kostove është thelbësor për planifikimin e suksesshëm.

Kostot e Administrimit të Aplikimeve:

- **Menaxhimi i Të Dhënave:** Kostoja për zhvillimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve të menaxhimit të të dhënave, përfshirë blerjen e pajisjeve teknologjike dhe trajnimin e personelit, do të jetë një komponent kryesor i buxhetit.
- **Vlerësimi dhe Verifikimi:** Procesi i vlerësimit dhe verifikimit të aplikimeve do të kërkojë burime të konsiderueshme, duke përfshirë stafin e trajnuar dhe teknologjinë e nevojshme për të siguruar që çdo aplikim të trajtohet me kujdes dhe saktësi.

Ndryshimet në Sistemin e Dokumenteve:

- **Përditësimi i Sistemeve të Dokumenteve:** Implementimi i këtij ligji mund të kërkojë përditësimin e sistemit të dokumenteve për shtetësinë dhe pasaportat, duke përfshirë teknologjinë e re të sigurisë dhe menaxhimit të dokumenteve. Kjo përfshin zhvillimin e sistemeve të reja për lëshimin dhe kontrollin e pasaportave shqiptare për qytetarët e Kosovës.

Rritja e Kapacitetit Administrativ:

- **Ndërtimi i Kapaciteteve të Reja:** Për të përballuar volumet e mëdha të aplikimeve, do të jetë e nevojshme të ndërtohen kapacitete të reja administrative, duke përfshirë rekrutimin dhe trajnimin e personelit shtesë dhe zgjerimin e infrastrukturës teknologjike.

Burimet për Mbulimin e Kostove:

- **Financimi:** Një analizë e mundësive për mbulimin e këtyre kostove do të përfshijë shqyrtimin e tarifave të aplikimit, mbështetjen nga buxheti i shtetit

LËVIZJA RINORE

dhe mundësinë e ndihmës ndërkombëtare. Mund të konsiderohet gjithashtu angazhimi i partnerëve ndërkombëtarë në formë të granteve ose asistencës teknike.

7.5. Strategjitë e Komunikimit dhe Sensibilizimit Publik

Një strategji efektive e komunikimit dhe sensibilizimit publik është thelbësore për të siguruar mbështetje të gjerë dhe për të maksimizuar suksesin e ligjit të propozuar.

Fushatat e Komunikimit Publik:

- **Informimi i Qytetarëve:** Do të krijohen fushata të posaçme për të informuar qytetarët e Kosovës dhe Shqipërisë për përfitimet dhe procedurat e ligjit të ri. Këto fushata do të synojnë që të gjitha shtresat e popullsisë të jenë të mirëinformuara dhe të ndërgjegjësuara për mundësitë që ofron ky ligj. Këto fushata mund të përfshijnë përdorimin e mediave tradicionale, rrjeteve sociale dhe aktiviteteve të drejtpërdrejta.

Angazhimi i Diasporës:

- **Roli i Diasporës:** Diaspora shqiptare do të luajë një rol të rëndësishëm në përhapjen e informacionit dhe mbështetjen e ligjit. Strategjitë do të përfshijnë angazhimin e organizatave të diasporës dhe liderëve të komunitetit për të promovuar avantazhet e ligjit dhe për të ndihmuar në zbatimin e tij në mënyrë efikase.

Bashkëpunimi me Mediat:

- **Mbulimi Mediatik:** Mediat do të jenë një partner kyç në komunikimin e iniciativës me publikun e gjerë. Do të krijohen partneritete me media lokale dhe ndërkombëtare për të siguruar mbulim të gjerë dhe të saktë të ligjit të propozuar. Kjo do të ndihmojë në krijimin e një narrative pozitive rreth përfitimeve të tij dhe në rritjen e mbështetjes publike.

Në përfundim, këto aspekte të reja të përfshira në studim janë kritike për suksesin e zbatimit të ligjit dhe për sigurimin që ai të jetë i pranueshëm dhe efektiv për të gjithë aktorët e përfshirë. Një qasje e integruar që përfshin analiza të thelluara, përgatitje të mirëfilltë dhe strategji të efektshme komunikimi do të garantojë që ligji të arrijë qëllimet e tij pa krijuar pengesa apo komplikime të panevojshme.

LËVIZJA RINORE

8. Paralelet me Shembuj Ndërkombëtar dhe Precedentët Ligjorë

8.1. Shembuj nga Vende të Tjera

Praktika e njohjes së shtetasve të një kombi tjetër si shtetas të vet për arsye historike, kulturore dhe kombëtare ka qenë një qasje e ndjekur nga shumë vende në botë për të ruajtur dhe forcuar lidhjet e tyre kombëtare dhe kulturore me diasporën ose komunitetet e tyre etnike jashtë kufijve shtetërorë. Këto politika janë miratuar për të siguruar mbrojtjen e të drejtave të këtyre komuniteteve dhe për të garantuar një lidhje të fortë me shtetin amë. Më poshtë janë disa shembuj të detajuar që ilustrojnë këtë praktikë:

Bullgaria dhe Bullgarët e Maqedonisë së Veriut:

- **Politika e Shtetësisë:** Bullgaria ka miratuar një politikë specifike për të ofruar shtetësi individëve nga Maqedonia e Veriut që identifikohen si bullgarë ose që kanë rrënjë bullgare. Kjo nismë ka rrënjë të thella në lidhjet historike dhe kulturore që datojnë që nga koha e Perandorisë Bullgare dhe më tej. Politika e Bullgarisë për shtetësinë është projektuar për të inkurajuar një lidhje më të ngushtë mes bullgarëve në Maqedoni dhe shtetit bullgar, duke u ofruar atyre akses në të drejtat dhe privilegjet e shtetësisë bullgare, përfshirë lirinë e lëvizjes brenda Bashkimit Evropian dhe përfitimet sociale dhe ekonomike që rrjedhin nga kjo.

Rumania dhe Rumunët e Moldavisë:

- **Integrimi Kombëtar:** Rumania ka miratuar një politikë që ofron shtetësi për individët nga Moldavia që kanë lidhje etnike dhe historike me kombin rumun. Kjo nismë synon të ripërtërijë lidhjet kombëtare dhe kulturore midis dy popujve, duke rikujtuar periudhat historike kur Moldavia dhe Rumania ishin pjesë e të njëjtit shtet. Rumania ofron shtetësinë për moldavët si një mënyrë për të forcuar identitetin e tyre kombëtar si pjesë e trashëgimisë rumune, duke u mundësuar atyre qasje në të drejtat e plota të qytetarëve rumunë, përfshirë lirinë e lëvizjes në BE dhe përfitimet që vijnë me këtë shtetësi.

Greqia dhe Etnikët Grekë të Shqipërisë dhe Qipros:

- **Mbrojtja e Diasporës:** Greqia ka miratuar një ligj që njohin individët me origjinë greke nga Shqipëria dhe Qiproja si shtetas grekë, duke u dhënë atyre të drejtën për të marrë pasaportë greke. Kjo politikë është pjesë e përpjekjeve të Greqisë për të mbrojtur diasporën greke dhe për të ruajtur lidhjet kulturore dhe historike me këto komunitete. Qiproja, me lidhje të ngushta kulturore dhe historike me Greqinë, dhe Shqipëria, me një pakicë etnike greke, janë shembuj të politikës së Greqisë për të përfshirë këto komunitete si pjesë të kombit grek, duke u mundësuar atyre qasje të plotë në sistemin shëndetësor, arsimor dhe përfitime të tjera sociale.

LËVIZJA RINORE

Italia dhe Italo-Slovenët:

- **Ruajtja e Identitetit:** Italia ka zbatuar një politikë që u ofron shtetësinë italiane qytetarëve slovenë me prejardhje italiane, në përpjekje për të mbrojtur të drejtat dhe identitetin kulturor të italianëve në Slloveni. Kjo politikë ka bazë në lidhjet historike midis Italisë dhe rajoneve që sot janë pjesë e Sllovenisë, të cilat kanë qenë historikisht të banuara nga popullsia italiane. Përmes ofrimit të shtetësisë italiane, Italia synon të ruajë këtë identitet kulturor dhe të garantojë që italo-slovenët të kenë akses në përfitimet dhe mbrojtjen që ofron shteti italian.

Hungaria dhe Hungarezët e Transilvanisë dhe Vojvodinës:

- **Forcimi i Lidhjeve Kombëtare:** Hungaria ka një politikë aktive për ofrimin e shtetësisë për hungarezët që jetojnë në Transilvani, Rumani, dhe në rajonin e Vojvodinës në Serbi, të cilët janë komunitete të rëndësishme etnike që mbajnë lidhje të forta kulturore dhe historike me Hungarinë. Kjo politikë është projektuar për të ruajtur dhe forcuar identitetin kombëtar të hungarezëve që jetojnë jashtë kufijve të Hungarisë, si dhe për t'u siguruar atyre të drejtat dhe mbrojtjen që ofron shteti hungarez. Ky veprim ka nxitur një ndjenjë uniteti kombëtar midis hungarezëve të shpërndarë në rajon dhe ka lehtësuar përfshirjen e tyre në jetën shoqërore dhe ekonomike të Hungarisë.

Polonia dhe Polakët e Ukrainës, Bjellorusisë dhe Lituanisë:

- **Politika e Shtetësisë:** Polonia ka adoptuar ligje që u japin të drejtën për shtetësi polake individëve me prejardhje polake që jetojnë në Ukrainë, Bjellorusi dhe Lituani, vende që kanë pasur historikisht një popullsi të konsiderueshme polake. Kjo politikë synon të mbrojë dhe të forcojë lidhjet kombëtare midis Polonisë dhe këtyre komuniteteve, duke njohur rëndësinë e ruajtjes së identitetit polak në këto vende. Përmes ofrimit të shtetësisë, Polonia synon të mbështesë këto komunitete në ruajtjen e kulturës dhe gjuhës së tyre, si dhe të lehtësojë integrimin e tyre në shoqërinë polake, duke u dhënë akses në sistemin arsimor, shëndetësor dhe përfitime të tjera.

Izraeli dhe Ligji i Kthimit:

- **Politika e Kthimit:** Ligji i Kthimit i Izraelit është një ligj unik që u ofron shtetësinë izraelite të gjithë hebrenjve kudo që ndodhen në botë, duke e bërë Izraelin një strehë për të gjithë hebrenjtë që kërkojnë të kthehen në atdheun historik. Ky ligj është themeluar mbi bazën e konceptit të Aliyah, që përfaqëson kthimin e hebrenjve në Tokën e Izraelit. Kjo politikë është një shembull i njohur ndërkombëtarisht i një vendi që ofron shtetësi për arsye etnike dhe fetare, duke u dhënë hebrenjve të drejtën për të jetuar, punuar dhe për të përfituar nga të drejtat që u ofron shteti izraelit.

LËVIZJA RINORE

Serbia dhe Serbët e Bosnjës dhe Hercegovinës:

- **Mbrojtja e Interesave Kombëtare:** Serbia ka ofruar shtetësi për serbët që jetojnë në Republikën Srpska të Bosnjës dhe Hercegovinës, duke synuar ruajtjen e identitetit serb dhe mbrojtjen e të drejtave të serbëve në këtë rajon. Kjo politikë ka për qëllim të forcojë lidhjet kombëtare dhe të mbrojë interesat kombëtare të Serbisë në Bosnje dhe Hercegovinë, duke garantuar që serbët të kenë akses në mbrojtjen e ofruar nga shteti serb, si dhe në mundësitë ekonomike dhe sociale që ofrohen përmes shtetësisë serbe.

Turqia dhe Turqit e Bullgarisë dhe Greqisë:

- **Ruajtja e Kulturës dhe Gjuhës:** Turqia ka ofruar shtetësi për turqit etnikë që jetojnë në Bullgari dhe Greqi, në përpjekje për të mbrojtur të drejtat e tyre dhe për të forcuar lidhjet me shtetin turk. Kjo politikë është zbatuar për të ruajtur kulturën dhe gjuhën turke në këto komunitete, të cilat kanë historikisht lidhje të forta me Turqinë. Përmes kësaj shtetësie, turqit e Bullgarisë dhe Greqisë mund të përfitojnë nga të drejtat dhe privilegjet që ofron Turqia, duke përfshirë mundësinë për të studiuar, punuar dhe për t'u integruar në jetën ekonomike dhe shoqërore të Turqisë.

Këta shembuj tregojnë se praktika e njohjes së shtetasve të një kombi tjetër si shtetas të vet për arsye historike, kulturore dhe kombëtare është e pranuar dhe e zbatuar gjerësisht në nivel ndërkombëtar. Këto politika shërbejnë si një mënyrë për të ruajtur identitetin kombëtar, për të forcuar lidhjet kulturore dhe për të mbrojtur të drejtat e komuniteteve etnike që jetojnë jashtë kufijve shtetërorë, duke krijuar një lidhje të fortë me shtetin amë. Shqipëria mund të përdorë këta precedentë si një bazë për të justifikuar politikën e saj në njohjen e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë.

8.2. Precedentët Ligjorë dhe Justifikimi

Shembujt e mësipërm tregojnë se praktika e njohjes së shtetasve të një kombi tjetër si shtetas të vet për arsye historike, kulturore dhe kombëtare ka një precedent të fortë ndërkombëtar. Këto precedentë ligjorë ofrojnë një bazë të qëndrueshme për justifikimin e veprimeve të Shqipërisë në njohjen e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë. Argumenti kryesor është se veprimet e Shqipërisë janë të përputhshme me praktikën ndërkombëtare dhe synojnë mbrojtjen e të drejtave dhe identitetit kombëtar të shqiptarëve kudo që ndodhen.

Justifikimi Ligjor dhe Diplomatik:

- **Përputhshmëria me Praktikën Ndërkombëtare:** Duke ndjekur shembujt e vendeve të tjera, Shqipëria mund të argumentohet se veprimet e saj janë të përputhshme me praktikën ndërkombëtare dhe se synojnë të mbrojnë të drejtat kombëtare dhe identitetin kulturor të shqiptarëve të Kosovës.
- **Mbështetja Ndërkombëtare:** Një justifikim i tillë mund të ndihmojë në sigurimin e mbështetjes ndërkombëtare dhe në parandalimin e reagimeve

LËVIZJA RINORE

negative nga palët e treta, duke paraqitur ligjin si një hap drejt forcimit të bashkëpunimit dhe stabilitetit në rajon.

8.3. Përfitimet e Krijimit të një Precedenti për Ballkanin

Njohja e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë do të krijonte një precedent pozitiv për rajonin e Ballkanit, duke ofruar një model për bashkëpunim dhe integrim më të ngushtë ndërmjet vendeve të rajonit.

Promovimi i Stabilitetit Rajonal:

- **Një Model për Bashkëpunim:** Ky hap do të ofronte një model për bashkëpunim dhe integrim më të ngushtë ndërmjet vendeve të Ballkanit, duke treguar se është e mundur të arrihet një marrëveshje e tillë mbi bazën e respektit të ndërsjellë dhe interesave të përbashkëta kombëtare dhe kulturore.
- **Kontributi në Stabilitetin Rajonal:** Krijimi i këtij precedenti mund të kontribuojë në stabilitetin rajonal dhe të ndihmojë në promovimin e të drejtave të pakicave kombëtare në të gjithë Ballkanin. Duke treguar se konflikte të vjetra mund të zgjidhen përmes dialogut dhe bashkëpunimit, Shqipëria dhe Kosova mund të shërbejnë si një shembull pozitiv për të gjithë rajonin.

Në përfundim, hapat e mëtejshëm dhe rekomandimet për zbatimin e suksesshëm të projektit për njohjen e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë kërkojnë një qasje të mirëplanifikuar dhe të koordinuar. Me një plan të qartë veprimi, që përfshin harmonizimin e legjisllacionit, një dialog të hapur dhe transparent me partnerët ndërkombëtarë, si dhe një strategji efektive komunikimi dhe sensibilizimi publik, Shqipëria dhe Kosova mund të arrijnë të krijojnë një strukturë të qëndrueshme që do të forcojë lidhjet kombëtare dhe do të rrisë mundësitë për zhvillim ekonomik dhe politik. Ky hap do të sjellë përfitime të mëdha për qytetarët e të dy vendeve dhe do të kontribuojë në stabilitetin dhe bashkëpunimin në rajonin e Ballkanit.

Ky është dokumenti përfundimtar i detajuar i studimit të fizibilitetit për njohjen e shqiptarëve të Kosovës si shtetas shqiptarë. Ky dokument përmban një analizë të plotë dhe të thelluar të të gjitha aspekteve të projektit, duke përfshirë analizën teknike, ligjore, ekonomike, sociale dhe diplomatike. Ju mund ta ngarkoni këtë dokument në faqen tuaj të internetit për t'u ndarë me publikun dhe palët e interesuara.